

Finansdepartementet
Avdelningen för samhällsplanering och
bostäder
Enheten för bostäder och byggande

Betänkandet Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68)

Finansdepartementets diarienummer Fi2019/04318/BB

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, lämnar följande synpunkter på betänkandet.

Inledningsvis vill domstolen framhålla att betänkandet innehåller en informativ redogörelse för byggreglernas författningstekniska uppbyggnad och hur Boverkets föreskrifter förhåller sig till de allmänna råden och hänvisningen till standarder.

Domstolen delar utredningens bedömning att det finns skäl att öka tydligheten i byggreglerna och har därför ingenting att invända mot utredningens förslag att Boverket ska få ett sådant uppdrag (avsnitt 9.2).

Domstolen instämmer även i utredningens bedömning att bestämmelser som anger grundläggande krav på bostäders utformning bör finnas på förordningsnivå eftersom sådana bestämmelser ger uttryck för ett politiskt ställningstagande och därför bör bli föremål för politiska beslut (avsnitt 9.3.1).

Betänkandet innehåller en ambitiös kartläggning av problem som tillämparna menar att byggreglerna ger upphov till för bostadsbyggandet. De förslag som utredningen lägger fram för att adressera problemen är emellertid inte tillräckligt underbyggda. Konsekvenserna av förslagen kräver en betydligt djupare analys än den som utredningen har presenterat. Domstolen avstyrker därför utredningens förslag.

Domstolen kommenterar huvudpunkterna av förslagen i det följande:

Nya föreskrifter för bostäders lämplighet och utformning (avsnitt 9.3)

Det saknas en analys av konsekvenserna av att förändra reglerna för bostäders lämplighet och utformning. Utredningen föreslår i avsnitt 9.5 att Boverket ska få i uppdrag att följa och utvärdera effekterna av de nya byggreglerna. Ett uppdrag att i efterhand undersöka effekterna av en regelförändring kan emellertid inte kompensera för en bristande konsekvensanalys av de föreslagna förändringarna av byggreglerna.

Förslag till lag om förhandsavgörande om krav på byggnadsverk (avsnitt 9.4)

Mark- och miljööverdomstolen förstår att syftet med förslaget är att främja en enhetlig tolkning och tillämpning av de tekniska egenskapskraven. Förslaget väcker dock flera frågor. Ett förhandsavgörande av Byggkravsnämnden ska vara bindande vid byggnadsnämndens prövning av bygglov och startbesked. Mark- och miljööverdomstolen vill emellertid framhålla att vid ett överklagande av ett bygglov eller startbesked kan ett förhandsavgörande från Byggkravsnämnden inte binda domstolen. En konsekvens av detta kan därför bli att domstolspraxis ifråga om krav på byggnader skiljer sig från Byggkravsnämndens praxis. Detta gäller särskilt som positiva förhandsavgöranden inte ska kunna överklagas. Syftet med förslaget kommer därför inte att uppnås.

Enligt förslaget ska det vara möjligt för den enskilde att överklaga ett negativt förhandsavgörande från Byggkravsnämnden direkt till Mark- och miljööverdomstolen. Förslaget tillskapar en ny typ av beslutsväg, utöver den vanliga instansordningen, utan någon analys av konsekvenserna. Mark- och miljööverdomstolen är rent generellt skeptisk till tanken att vissa frågor skulle kunna få ett snabbspår direkt till domstolen, som i regel är högsta instans för mål enligt plan- och bygglagen. I vart fall lämpar sig frågor om tekniska egenskapskrav inte för ett sådant snabbspår.

Domstolen noterar att förslaget inte innehåller några regler för handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen. Vilken processlag ska tillämpas? Krävs prövningstillstånd? Ska Mark- och miljööverdomstolens avgöranden gå att överklaga?

Domstolen avstyrker förslaget. Om förslaget ändå skulle genomföras i denna del förutsätter det att Mark- och miljööverdomstolen tillförs ytterligare resurser och teknisk kompetens i de frågor som ska hanteras i Byggkravsnämnden.

Borttagande av ombyggnad ur PBL (avsnitt 9.6)

Avsikten med gällande bestämmelser om ombyggnad är att förbättra det befintliga byggnadsbeståndet. Konsekvenserna av förslaget att avskaffa de s.k. följdkraven vid ombyggnad är enligt domstolens bedömning inte tillräckligt utredda.

Kontrollen av byggandet (avsnitt 9.7)

Betänkandet innehåller förslag om avskaffande av kontrollansvarig och certifierad sakkunnig. Som en ersättning för dessa funktioner i utförandet av byggherrens egenkontroll föreslås i betänkandet mer detaljerade

bestämmelser om vad som ska anges i en kontrollplan och hur en kontrollplan ska utformas. I denna del innehåller emellertid betänkandet inget förslag på reglering utan istället föreslås Boverket få i uppdrag att utfärda myndighetsföreskrifter om kontrollplaner. Domstolen ifrågasätter det lämpliga i att avskaffa kontrollansvariga och certifierade sakkunniga innan den nya regleringen finns på plats. Det är också svårt att överblicka konsekvenserna av att avskaffa kontrollansvarig och certifierad sakkunnig när innehållet i det regelverk som ska kompensera för dessa funktioner ännu är okänt.

Domstolen har däremot ingen erinran mot förslaget om förtydligande av vad som ska gås igenom vid ett arbetsplatsbesök (avsnitt 9.7.3).

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Margaretha Gistorp och Ralf Järtelius samt tekniska rådet Inga-Lill Segnestam. Föredragande har varit Ylva Svensson.

Ylva Osvald

Ylva Svensson